

Radom, dnia r.

POWIATOWY URZĄD PRACY
W RADOMIU

W N I O S E K o przyznanie bezrobotnemu, absolwentowi CIS lub KIS
jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej
w wysokości zł. /obowiązuje od 01.01.2013/

I. DANE OSOBY UBIEGAJĄCEJ SIĘ O PRYZNANIE ŚRODKÓW NA PODJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ:

- Nazwisko i imię:
- Adres zameldowania
- Adres do korespondencji
- Telefon PESEL:
- Seria i nr dowodu osobistego:
- Poziom wykształcenia
- Zawód wyuczony
- Inne kwalifikacje i uprawnienia zawodowe:
-
- Wykonywane zawody:
- Ilość lat pracy /w sumie/
- Ostatnie miejsce zatrudnienia, stanowisko, okres zatrudnienia i powód rozwiązania umowy o pracę:
.....
.....
- Stan cywilny.....
- Liczba osób pozostających na utrzymaniu wnioskodawcy:
-
/proszę wymienić pokrewieństwo i podać wiek/
- Miejsce pracy i zajmowane stanowisko współmałżonka (w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej podać datę podjęcia działalności, nazwę, adres i profil):
-

1. Czy prowadził/a Pan/i kiedykolwiek działalność gospodarczą na własny rachunek? Jeżeli tak, proszę podać nazwę firmy, okres prowadzenia działalności gospodarczej, profil działalności i powód jej wyrejestrowania:.....
.....
 2. Data ostatniej rejestracji w PUP /nie mylić z datą ostatniej wizyty/
 3. Jestem właścicielem/współwłaścicielem majątku ruchomego /np. samochód, kosztowności inne - podać szacunkową wartość, rocznik/
 4. Jestem właścicielem/współwłaścicielem nieruchomości /mieszkanie, dom, grunty – powierzchnia, adres/
 6. Posiadam zadłużenie w wysokości /wskazać wierzyciela/
 7. Nr rachunku / konta - Nazwa banku

II. OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA:

1. Rodzaj planowanej działalności gospodarczej, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej /opis i symbol PKD
 1. Uzasadnienie wyboru rodzaju i profilu planowanej działalności gospodarczej:
 3. Oferowane produkty / usługi w ramach planowanej działalności gospodarczej:
 4. Czy planuje Pan/i ubiegać się o kredyt lub środki z innych źródeł na planowaną działalność?
 Tak Nie
- Jeśli tak, proszę podać planowaną kwotę, instytucję kredytującą lub udzielającą pomocy oraz termin ubiegania się:
5. Proszę wymienić jakie zezwolenia i uprawnienia są wymagane do uruchomienia działalności i czy już je Pan/i posiada lub na jakim etapie jest ich uzyskiwanie?

6. Adres miejsca prowadzenia planowanej działalności gospodarczej oraz powierzchnia przeznaczona na działalność:
-
-
7. Czy pomieszczenia są wynajęte/użyczone czy też stanowią Pan/i własność? (proszę wskazać tytuł prawny do lokalu):
-
-
8. Inne informacje mogące mieć wpływ na rozpatrzenie wniosku:
-
-
-

III. PROPONOWANA FORMA ZABEZPIECZENIA ZWROTU ŚRODKÓW.

1. Poręczenie	
2. Weksel z poręczeniem wekslowym (awal)	
3. Gwarancja bankowa	
4. Zastaw na prawach lub rzeczach	
5. Blokada rachunku bankowego	
6. Akt notarialny o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777§ 1 pkt 5 k.p.c	

W przypadku poręczenia lub weksla z poręczeniem wekslowym (awal) jako poręczycieli proponuję:

1) zamieszkały(a)

.....

źródło dochodu

w wysokości miesięcznej

2) zamieszkały(a)

.....

źródło dochodu

w wysokości miesięcznej

IV. KALKULACJA I HARMONOGRAM WYDATKÓW W RAMACH WNIOSKOWANEJ POMOCY:

1. Kalkulacja wydatków uruchomienia działalności gospodarczej.

Rodzaj kosztów	Kwota	Udział procentowy
a) wkład własny posiadany na dzień złożenia wniosku, który przeznaczę na:		
b) wnioskowana refundacja		
Suma		100 %

2. Harmonogram wydatków w ramach wnioskowanych środków:

Lp.	Nazwa	Ilość	Cena jednostkowa (brutto)	Całkowity koszt (brutto)
RAZEM (kwota wnioskowana)				

V. ANALIZA FINANSOWA (kalkulacja przychodów i kosztów):

A) PRZYCHODY :	Miesięcznie (zł.)	Rocznie (zł.)
Przychody z handlu (szacunkowa wielkość obrotów)		
Przychody z produkcji (planowana ilość miesięcznej produkcji x cena jednostkowa)		
Przychody z usług (planowana ilość usług x średnia cena jednostkowa)		
Inne przychody		
Razem przychody:		

B) KOSZTY	Miesięcznie (zł.)	Rocznie (zł.)
Koszty (zakup surowców/towarów)		
Wynagrodzenia i koszty zatrudnienia pracowników (ZUS, podatek od wynagrodzeń)		
Czynsz, koszty dzierżawy, najmu		
Koszty transportu (ilość przejechanych km x obowiązująca stawka z 1 km)		
Koszt opakowań		
Oplaty eksploatacyjne (energia elektryczna, woda, co, gaz)		
Zużycie materiałów nietrwiałych (narzędzia, ubrania robocze, środki czystości itp.)		
Usługi obce (koszty drobnych remontów, biuro rachunkowe itp.)		
Podatek lokalny (podatek od nieruchomości, gruntu)		
Ubezpieczenia (od odpowiedzialności cywilnej, od kradzieży, ognia i innych zdarzeń losowych)		
Promocja (reklama, wydatki reprezentacyjne)		
Inne koszty(np. telefon, poczta, materiały biurowe, rezerwa na nieprzewidziane wydatki)		
Razem koszty:		

	Miesięcznie (zł.)	Rocznie (zł.)
C. DOCHÓD BRUTTO : (A – B)		
D. Składki na ubezpieczenie społeczne właściciela		
E. ZYSK BRUTTO: (C - D)		
F. Składki na ubezpieczenie zdrowotne właściciela		
G. Podatek dochodowy		
H. ZYSK NETTO: E – (G –F)		

VI. Oświadczenia bezrobotnego

Zgodnie z art. 75 Kodeksu postępowania administracyjnego, uprzedzony(a) i świadomy(a) treści art. 233 KK Kodeksu karnego a w szczególności § 1 brzmiącego :” Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.” oraz konsekwencjach z tego wynikających , oświadczam że :

1. **Nie korzystałem/am** z bezzwrotnych środków Funduszu Pracy lub innych środków publicznych na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej, założenia lub przystąpienia do spółdzielni socjalnej
2. W bieżącym roku oraz w okresie dwóch poprzedzających go lat uzyskałem pomoc de minimis w wysokości zł. /słownie/
3. W bieżącym roku oraz w okresie dwóch poprzedzających go lat uzyskałem pomoc publiczną w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą na pokrycie których ma być przeznaczone dofinansowanie w wysokości zł. /słownie/
Wyżej wymieniona pomoc przeznaczyłem na :
4. **Nie posiadałem/am** wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy bezpośrednio przed dniem złożenia niniejszego wniosku
5. Wykorzystam przyznane środki zgodnie z przeznaczeniem i harmonogramem zakupów określonym w niniejszym wniosku
6. Nie podejmę zatrudnienia w okresie 12 miesięcy po dniu rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej.
7. **Nie byłem/am** karany w okresie 2 lat przed dniem złożenia niniejszego wniosku za przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu w rozumieniu ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks Karny lub ustawy z dnia 28.10.2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary;
8. **Nie złożyłem/am** wniosku o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej lub wniosku o założenie albo przystąpieniu do spółdzielni socjalnej, do innego starosty bądź Powiatowego Urzędu Pracy.
9. Rezygnuję z możliwości zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy po dniu rozpoczęcia działalności gospodarczej
10. Nie dokonam wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w okresie od dnia złożenia wniosku o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej do dnia zawarcia umowy z PUP Radom oraz otrzymania środków
11. Spełniam warunki określone w rozporządzeniu do otrzymania środków na podjęcie działalności gospodarczej
12. **Nie odmówiłem / am** w okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia odpowiedniego zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych lub robót publicznych
13. **Nie przerwałem/ am** z własnej winy szkolenia, stażu, wykonywania prac społecznie użytecznych lub innej formy pomocy określonej w ustawie,
14. **Nie otrzymałem/am** dotychczas z FP lub innych funduszu publicznych bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej.
15. Zapoznałem się z Informacją zawartą w niniejszym wniosku oraz z obowiązującymi w PUP w Radomiu KRYTERIAMI przyznawania bezrobotnemu jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej. Zobowiązuję się do stosowania zgodnego z zapisami wynikającymi z Informacji zawartej w niniejszym wniosku oraz z obowiązującymi w PUP w Radomiu KRYTERIAMI

przyznawania bezrobotnemu jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej /Kryteria dostępne w PUP Radom oraz na stronie internetowej urzędu/.

16. Świadomy jestem faktu iż prawo do wystąpienia o przyznanie dofinansowania nie ma charakteru roszczeniowego.
17. Nie zataiłem prawdy a powyżej zamieszczone dane i informacje są prawdziwe.
18. Zobowiązuje się do udostępnienia Urzędowi na każde żądanie niezbędnych dokumentów i udzielenia właściwych informacji mających wpływ na przyznanie dofinansowania
19. Zobowiązuje się do zwrotu równowartości odzyskanego zgodnie z ustawą z 11 marca 2004 o podatku od towarów i usług podatku od zakupionych towarów i usług w ramach przyznanego dofinansowania jeżeli przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego zawartego w wykazywanych wydatkach lub prawo do zwrotu podatku naliczonego.
20. Działalność gospodarcza zostanie podjęta po podpisaniu umowy z PUP oraz po otrzymaniu środków.
21. Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych, w rozumieniu przepisów o ochronie danych osobowych dla celów wynikających z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 69 , poz.415)
22. Znane mi są zapisy :
 - Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 69 poz. 415 z późn. zm.).
 - Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23.04.2012 r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2012 r. poz. 457).
 - Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006 str.5).
 - Rozporządzenie Komisji (WE) nr 875/2007 z dnia 24 lipca 2007 w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis dla sektora rybołówstwa i zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1860/2004 (Dz. Urz. UE L 193 z 25.07.2007 str.6).

.....
/miejscość, data/

.....
/podpis/

Do wniosku załączam (właściwe podkreślić):

1. Przyrzeczenie koncesji, zezwolenia (dot. działalności gospodarczej wymagającej tego)
2. Zaświadczenia i oświadczenia poręzczyieli (zabezpieczenie - weksel in blanco z poręczeniem wekslowym)
3. Dokumenty poświadczające kwalifikacje zawodowe
4. Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc de minimis
5. Zaświadczenia o dotychczas otrzymanej pomocy publicznej albo pomocy de minimis
6. Absolwent CIS lub KIS dołącza zaświadczenie o ukończeniu KIS lub CIS
7. Inne:

Informacja dla bezrobotnego

1) Podstawa prawna

- Ustawa z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy /Dz.U. z 2004 r. nr 99 poz 1001z zmianami/
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 kwietnia 2012 roku w sprawie dokonywania refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej. /Dz. U z 2012r poz.457 /
- KRYTERIA przyznawania bezrobotnemu jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej .
- programy pomocowe

2) Bezrobotny, absolwent CIS lub KIS zamierzający podjąć działalność gospodarczą, może złożyć do starosty właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu albo ze względu na miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, wniosek o przyznanie jednorazowo środków /do wysokości 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia/ na jej podjęcie w tym kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa dotyczących tej działalności. Prawo do wystąpienia o przyznanie dofinansowania nie ma charakteru roszczeniowego. Tym samym wystąpienie z wnioskiem o udzielenie dofinansowania bądź refundacji nie ma charakteru zobowiązaniowego nie jest bowiem zdarzeniem, z którym prawo wiąże powstanie między stronami takiego stosunku. Stosunek zobowiązaniowy powstaje dopiero w momencie zawarcia umowy cywilnej pomiędzy beneficjentem pomocy a PUP w Radomiu. Złożenie wniosku o dofinansowanie bądź refundację należy rozumieć jako ofertę zawarcia umowy . Umowa zostaje zawarta gdy strony dojdą do porozumienia co do wszystkich jej postanowień.

3) Wniosek o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej może być przez starostę uwzględniony w przypadku spełniania przez bezrobotnego łącznie następujących warunków:

- w okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku bezrobotny nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, prac interwencyjnych lub robót publicznych, wykonywania prac społecznie użytecznych;
- nie otrzymał dotychczas z Funduszu Pracy lub z innych środków publicznych bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej albo nie otrzymał środków na założenie bądź przystąpienie do spółdzielni socjalnej
- spełnia warunki o których mowa w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1998/2006 z 15 grudnia 2006. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis (Dz. Urz. WE L 379 z 28.12.2006 r., str. 5), albo pomoc de minimis w rybołówstwie w rozumieniu przepisów rozporządzenia Komisji WE nr 875/2007 z 24 lipca 2007 r w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis dla sektora rybołówstwa i zmieniającego Rozporządzenie We nr 1860/2004 (D Urz UE L 193 z 25.07.2007 str 6) w przypadku podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rybołówstwa, i są przyznawane zgodnie z przepisami tych rozporządzeń z wyłączeniem środków przyznanych w zakresie krajowego transportu osób taksówkami.
- nie prowadził działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej;
- nie był w okresie 2 lat przed dniem złożenia wniosku skazany za przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu w rozumieniu ustawy z 6 czerwca 1997 roku –Kodeks Karny
- zrezygnuje z możliwości zawieszania działalności gospodarczej przez 12 miesięcy od jej rozpoczęcia.
- wniosek jest kompletny i prawidłowo sporządzony

O uwzględnieniu lub odmowie uwzględnienia wniosku starosta obowiązany będzie powiadomić bezrobotnego w formie pisemnej w okresie nie przekraczającym 30 dni od dnia złożenia wniosku i innych niezbędnych do jego rozpatrzenia dokumentów.

4) Dofinansowanie wymaga zabezpieczenia. Preferowanym zabezpieczeniem dofinansowania jest weksel In blanco z poręczeniem wekslowym min. dwóch osób. PUP w Radomiu nie wyklucza jednak zabezpieczenia w formie: gwarancji bankowej, aktu notarialnego o poddaniu się egzekucji, poręczenia, zastawu na prawach i rzeczach, blokady rachunku bankowego. Oceny i wyboru formy zabezpieczenia świadczenia dokonuje Powiatowy Urząd Pracy. Zabezpieczenie dofinansowania w postaci poręczenia wekslowego powinno spełniać następujące warunki:

- poręczycielami (minimum dwóch) dofinansowania bądź refundacji mogą być osoby osiągające minimalne wynagrodzenie, a ich łączny dochód w ciągu miesiąca ma zabezpieczyć 10 % wnioskowanej kwoty dofinansowania bądź refundacji ,
- poręczyciel jest zatrudniony na czas nieokreślony, bądź na czas określony.
- poręczyciel otrzymuje dochód z tytułu: renty lub emerytury w wysokości minimalnego wynagrodzenia .
- poręczyciel otrzymuje dochód z prowadzonej działalności gospodarczej w wysokości przynajmniej dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia brutto w roku poprzedzającym datę złożenia wniosku przez zainteresowanego. W wypadku rozliczenia ryczałtowego prowadzący działalność gospodarczą osiągnął przychód w wysokości przynajmniej dwudziestoczekrotności minimalnego wynagrodzenia brutto w roku poprzedzającym datę złożenia wniosku przez zainteresowanego
- brak obciążeń wynagrodzenia za pracę (np. sądowe, administracyjne, świadczenia alimentacyjne),
- zakład pracy poręczyciela nie jest w stanie likwidacji, upadłości.

Zabezpieczenie dofinansowania bądź refundacji w postaci zastawu na prawach i rzeczach powinno stanowić wartość nie mniejszą niż kwota udzielonego dofinansowania bądź refundacji. Wartość przedmiotów bądź praw na których ustanowiono prawo zastawu sporządza rzeczoznawca. Do wniosku o refundację bądź dofinansowanie należy dołączyć wycenę rzeczy bądź praw sporządzoną przez rzeczoznawcę .

Zabezpieczenie dofinansowania bądź refundacji w postaci , blokady rachunku bankowego lub gwarancji bankowej powinno stanowić wartość nie mniejszą niż 100 % kwoty udzielonego dofinansowania bądź refundacji.

Niezależnie od form zabezpieczenia świadczenia do zawarcia umowy dofinansowania bądź refundacji konieczna jest zgoda współmałżonka beneficjenta oraz współmałżonka osób trzecich dokonujących zabezpieczenia umowy . Zgoda taka powinna być wyrażona w formie przewidzianej prawem.

Koszty związane z przygotowaniem i złożeniem wniosku oraz z zabezpieczeniem umowy dofinansowania bądź refundacji ponosi beneficjent pomocy.

5) Przyznanie bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej dokonywane jest po uprzednim zawarciu umowy na piśmie i spełnieniu przez bezrobotnego warunków określonych w tej umowie. Umowa o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej zawiera między innymi postanowienia określające: obowiązek udokumentowania i rozliczenia przez bezrobotnego otrzymanych środków oraz obowiązek zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi, w ciągu 30 dni od dnia otrzymanego wezwania starosty, wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem przyznanej kwoty, prowadzenia działalności przez okres krótszy niż 12 miesięcy lub naruszenia innych warunków umowy. Umowa ta, zawiera również zobowiązanie bezrobotnego do zwrotu środków w wypadku podjęcia zatrudnienia przez beneficjenta pomocy w okresie pierwszych 12 miesięcy prowadzenia działalności bądź złożenia niezgodnych z prawdą oświadczeń

6) Dofinansowania udzielane są na zakup nowych nie używanych: maszyn, przedmiotów, urządzeń, wyposażenia i oprogramowania koniecznego do prowadzenia działalności.

7) Do zakupów, które mogą być zakwalifikowane jako koszty związane z podjęciem działalności gospodarczej uznaje się wydatki ściśle związane z profilem działalności i poniesione na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Do takowych kosztów nie można zaliczać wydatków i kosztów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej / np. Składki ZUS, obciążenia podatkowe, opłaty związane z najmem lokalu, raty i odsetki od udzielonych pożyczek itp./

8) Dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej nie mogą być udzielone na:

- wydatki inwestycyjne obejmujące koszty budowy, remontów lokali i budynków; zakupu materiałów na remont.
- koszty reklamy i promocji firmy,
- opłaty administracyjne, skarbowe, sądowe, raty leasingowe
- kaucje za lokale i przedmioty
- zakup nieruchomości.
- udziały bądź wkłady do spółek
- dobra materialne, przedmioty, urządzenia i usługi nie związane bezpośrednio z uruchomieniem /rozpoczęciem/ działalności gospodarczej.
- remonty lub naprawa maszyn i urządzeń
- zakup towaru
- zakup usług: transportowych, związanych z montażem urządzeń., informatycznych oraz innych
- zakup używanego: sprzętu, maszyn, urządzeń i wyposażenia
- zakupy od męża, żony, brata, siostry, matki, ojca, syna, córki.

9) W wypadku wątpliwości co do ceny przedmiotów wskazanych w harmonogramie zakupów przez bezrobotnego, PUP w Radomiu przysługuje prawo zażądania od ubiegającego się o pomoc - przedstawienia cennika wykonanego przez producenta bądź sprzedawcę.

10) Aby uzyskać środki bezrobotny nie może dokonywać zakupów przed podpisaniem umowy z PUP w Radomiu. Zaznaczyć również należy iż wpis do ewidencji działalności gospodarczej może nastąpić dopiero po zawarciu umowy z PUP w Radomiu oraz otrzymaniu środków.